

Районний та регіональний етап
V Київської відкритої олімпіади з лінгвістики
2—3 грудня 2017 р.

Зразки розв'язань

Баджо (молодші та старші класи)

Порядок слів у словосполученні:

числівник — іменник — присвійний займенник — прикметник

(числівник, присвійний займенник або прикметник можуть бути відсутніми у словосполученні).

Словник:

Іменники	
badjuh	сорочка
limow	фрукт
poon	дерево
saruk	капельюх
sasuwat	ніж
simsim	кільце

Прикметники	
heya	великий
jantih	гарний
nipis	тонкий
ponod	міцний

Займенники	
bi	ваш
ku	мій
nu	твій

Числівники	
empat	чотири
enam	шість
siam	дев'ять

Відповіді:

7 **empat limow ku**
чотири моїх фрукти

8 **simsim bi jantih**
ваше гарне кільце

9 **enam badjuh nipis**
шість тонких сорочок

10 ваш великий ніж
sasuwat bi heya

11 чотири міцних дерева
empat poon ponod

12 дев'ять твоїх капельюхів
siam saruk nu

Японські вантажівки (молодші класи)

Написи на вантажівках роблять у напрямку від кабіни водія до задньої частини машини (якщо кабіна зліва, то зліва направо, а якщо справа, то справа наліво). Одна з можливих причин — бажання полегшити пішоходу читання напису, якщо вантажівка проїжджає повз нього: тоді незалежно від напрямку, в якому їде машина, людина читатиме символи в потрібному порядку.

Кожен символ катакани (як і єдиний представлений символ хірагани) відповідає одному складу; при цьому приголосна *n* також утворює склад. Виняток становить риска, яка позначає подовження голосного в попередньому складі. Два маленьких штрихи біля символу роблять приголосний відповідного складу дзвінким.

До хірагани належить символ, яким позначено сполучник **to**, адже згідно з нашим припущенням в катакані вже має бути інший символ, що позначає цей склад (див. нижче).

Наводимо «словник» символів, що відповідають складам, у яких приголосний має парний дзвінкий чи глухий звук. Червоним фоном виділено знаки, яких немає в умові задачі і які потрібно відновити самостійно.

Глухий		Дзвінкий	
カ	ka	ga	ガ
キ	ki		
コ	ko	go	ゴ
ク	ku		
セ	se		
ソ	so		
タ	ta	da	ダ
ト	to	do	ド
		ji	ジ

Інші символи:

イ	i
マ	ma
ミ	mi

モ	mo
ン	n
ナ	na

オ	o
ラ	ra
レ	re

リ	ri
ル	ru

ー	подовження
と	to (хірагана)

Відповідь до останнього завдання:

- 1) манган та лантан — **mangan to rantan**: マンガンとランタン (зліва направо);
- 2) кардамон — **karudamon**: ンモダルカ (справа наліво);
- 3) бетон — **konkurīto**: トーリクンコ (справа наліво).

Іменники (молодші та старші класи)

Властивість А — з іменників можна утворити прикметники (наприклад, *швидкісний, ковбасний, історичний*).

Властивість Б — іменники самі утворені з прикметників (*білий, прямий, лисий* і т. д.).

Можемо сказати *частий* і *частотний*, *жвавий*, *мистецький*, *героїчний*, але не інакше. Тому слова розподіляються таким чином:

частота	мистецтво герой
жвавість	пеня

Ік (молодші та старші класи)

У мові ік голосні (окрім *a*) діляться на дві групи: до однієї групи належать *e, i, o, u*, а до іншої їхні відповідники *ε, i, ε, u*. В одному слові не можуть траплятися літери з двох різних груп водночас. Усі суфікси, що приєднуються до коренів, трансформуються таким чином, щоб не порушувати це правило. Воно називається *гармонією голосних*.

Суфікс, що закінчується на **-ot/-ɔt**, надає слову відтінок віддалення. Наведемо список коренів слів та їхніх значень без цього суфікса та з ним:

Корінь	Значення	Значення з віддаленням
ibo(k)	трясти	струшувати
ipa(k)	спрямовувати рукою	кидати
hɔn	везти	вивозити
kɔ(k)	закривати, накривати	відгороджувати
o(k)	<i>не дано</i>	відкладати
nɔr	різати	відрізати
tokop	<i>не дано</i>	вихоплювати
tori(k)	вести	виводити
tsidz	пересилати	відправляти

Неозначена форма дієслова утворюється з кореня (включно з літерою *k*, якщо корінь на неї закінчується) таким чином:

- Якщо слово не містить суфікса віддалення, то до кореня просто приєднується суфікс **-es** або **-εs** — відповідно до гармонії голосних.
- Якщо слово містить суфікс віддалення, то **-es-** або **-εs-** іде перед ним, а сам суфікс віддалення має вигляд **-ukot** або **-ukɔt** відповідно до гармонії голосних.

Форма першої особи теперішнього часу утворюється так:

- Якщо слово не містить суфікса віддалення, то до кореня (включно з літерою *k*, якщо корінь на неї закінчується) приєднується суфікс **-i** або **-i** відповідно до гармонії голосних.
- Якщо слово містить суфікс віддалення, то **-i** або **-i** стає після нього (у кінець слова), а сам суфікс віддалення приєднується так:
  - якщо корінь закінчується на літеру, відмінну від *k*, суфікс має вигляд **-ukot-** або **-ukɔt-** відповідно до гармонії голосних;
  - якщо корінь закінчується на *k*, то ця *k* випадає, попередня голосна подвоюється, а суфікс набуває вигляду **-kot-** або **-kɔt-** відповідно до гармонії голосних (але можливі й інші способи формально пояснити це явище).

Відповіді наведено в таблиці на наступній сторінці.

Інфінітив	I особа	Переклад
ibokesukot	(6) ibookoti	(12) струшувати
(1) tokopesukot	tokopukoti	вихоплювати
ipakes	ipaki	спрямовувати рукою
tsidzesukot	tsidzukoti	(13) відправляти
torikes	(7) toriki	вести
kakes	kaki	закривати, накривати
nures	(8) nuri	(14) різати
(2) hones	honi	(15) везти
kakesukot	(9) kakoti	відгороджувати
ibokes	(10) iboki	(16) трясти
tsidzes	tsidzi	пересилати
(3) honesukot	(11) honukoti	вивозити
torikesukot	toriikoti	(17) виводити
(4) okesukot	ookoti	(18) відкладати
nuresukot	nurukoti	відрізати
(5) ipakesukot	ipaakoti	кидати

Керрієр (старші класи)

Кожен символ старої системи письма позначає один відкритий склад: приголосний звук (можливо, відсутній) та голосний звук, що йде за ним. Напрямок письма — зліва направо.

Символ формується у такий спосіб: приголосний звук складу визначає базову форму, а голосний — орієнтацію та наявність або відсутність додаткової позначки у вигляді крапки чи риски.

Крім того, маємо закономірності в утворенні споріднених приголосних:

- Символ для *k'* утворюється із символу для *k* так само, як символ для *t'* із *t* — «проламуванням» риски, що сполучає протилежні кінці дуги.
- Символ для *z* із символу для *dz* утворюється подібно до того, як *s* утворюється із *ts* — прибиранням фрагмента вигляду $\perp$.
- Символ для *g* утворюється із символу для свого глухого відповідника *k* так само, як *d* із *t* (і до певної міри як *z* із *s* та *dz* із *ts*) — прибиранням риски.

Далі наведено загальну таблицю знаків, які використано в задачі. Блакитним фоном виділені символи, що трапляються лише в другому завданні; червоним фоном виділені символи, нарис яких необхідно відновити самостійно.

	a	e	i	o	oo	u
b-	⊔	⊔			⊔	⊔
d-	⊔		⊔			⊔
dz-			⊔	⊔		
g-	⊔		⊔			
h-	<		>			>
k-	⊔					
k'-		⊔			⊔	
n-	⊔	⊔	⊔			⊔
s-		⊔	⊔		⊔	⊔
t-				⊔		⊔
t'-			⊔	⊔		
ts-		⊔		⊔		
ts'-		⊔		⊔		
wh-		⊔				⊔
z-	⊔		⊔			⊔
нема	⊔				⊔	⊔

Відповіді подано в таблицях на наступній сторінці.

ᄃᄆᄇ	whut'ine
ᄇᄆ	dudzo
ᄆᄇ	ooba
ᄆ	soo

ᄇᄆ	nat'o
ᄃᄆ	whe
ᄇᄆ	dats'o
ᄃᄆᄇ	hubatse

ᄃᄆ	hika
ᄃᄆᄇ	sudini
ᄆᄆ	tube
ᄃᄆᄆ	utso

ᄃᄆᄆ	hidzi
ᄆᄆ	gaza
ᄃᄆᄆᄆ	whuzusi
ᄆᄆᄆ	ts'ek'e

ats'o	ᄃᄆᄆ
buboozi	ᄆᄆᄆᄆ
danusugi	ᄇᄆᄆᄆ
hato	ᄃᄆ
sek'oo	ᄆᄆᄆ